

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35528
Nom: La novel·la espanyola del segle XIX
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Literatura Española Moderna y Contemporánea I	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

LLUCH PRATS JAVIER

BAUTISTA BONED LUIS

RESUM

L'assignatura Novel·la espanyola del segle XIX (35528) s'insereix en el mòdul Literatura Espanyola i en la matèria Literatura Espanyola Moderna i Contemporània I, destinada al desenvolupament de competències generals d'un graduat o graduada en la branca acadèmica d'Humanitats i, dins d'ella, en el Grau en Estudis Hispànics: llengua espanyola i les seues literatures. L'assignatura està orientada cap a la formació lectora, el coneixement històric i la destresa en l'anàlisi crítica d'obres i corrents de la narrativa espanyola de la segona meitat del segle XIX, en les seues relacions amb el gran moviment novel·lístic internacional d'aquesta època. Està concebuda amb caràcter de formació obligatòria per a aportar als estudiants competències en el coneixement de la literatura espanyola contemporània a través d'una selecció de textos, atenent les seues pràctiques socials i discursives, així com a les seues connexions culturals.

Aquesta assignatura té en compte especialment el ODS 4, i, en concret, contribueix a "garantir que tots els alumnes adquirisquen els coneixements i les habilitats necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible", la qual cosa inclou, entre altres aspectes, "els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, ciutadania i valoració de la diversitat cultural".

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Cap.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.

Avaluar críticament l'estil d'un text i per a formular propostes alternatives.

Conèixer i aplicar els corrents i metodologies de la teoria i crítica literàries.

Conèixer l'evolució històrica de la literatura i el teatre en espanyol.

Conèixer la literatura i el teatre en llengua espanyola.

Coneixer les tècniques i mètodes d'anàlisi en textos literaris i no literaris i la seua aplicació en l'àmbit de l'espanyol.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Elaborar correctament i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonales.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El Romanticisme: bases d'una poètica realista

2. El Realisme

3. El Naturalisme

4. L'Espiritualisme

5. Fi de Segle: la dissolució del Realisme

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

-Ser capaç de discriminar els diferents corrents en la pràctica literària i les seues transformacions contemporànies.

-Ser capaç d'identificar les característiques d'una obra literària i la seua adscripció als diferents corrents Estètics i ideològiques modernes i contemporànies.

-Tindre capacitat d'identificar els trets d'obres literàries modernes i contemporànies, la seua raó de ser ideològic-cultural i la seua relació amb el context occidental.

-Tindre la capacitat d'usar la llengua espanyola per a expressar correcta i adequadament judicis crítics en diferents contextos de comunicació i difusió.

-Ser capaç d'avaluar estilísticament un text o discurs, la coherència i adequació.

- Tindre capacitat d'utilitzar el coneixement adquirit per a identificar temes d'investigació i valorar la seua rellevància.
- Tindre capacitat de manejar informació bibliogràfica pertinent, especialitzada i actualitzada.
- Ser capaç de determinar i establir l'arquitectura retòrica d'un text.
- Tindre capacitat de definir estratègies d'assessorament sobre literatura espanyola, els seus autors i obres en el disseny de continguts per als diversos mitjans de comunicació.
- Ser capaç d'organitzar de manera autònoma un projecte filològic propi d'investigació.
- Ser capaç d'usar adequadament la terminologia clau de l'anàlisi literària i lingüística, basat en el desenvolupament contemporani de la crítica, la teoria literària i la tradició filològica.
- Ser capaç de defensar el valor de la literatura en el desenvolupament del pensament crític.
- Ser capaç de demostrar una actitud activa, positiva i creativa en el treball cooperatiu.
- Ser capaç de desenvolupar l'autonomia personal en la planificació de tasques.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	2,50
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	80,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	7,50
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Durant les classes teoricopràctiques (60 hores presencials) s'explicaran les unitats temàtiques proposades, s'analitzaran fonamentalment les obres de lectura obligatòria i s'impulsarà la participació de l'alumnat i el desenvolupament d'una activitat formativa no presencial (treball escrit).

AVALUACIÓ

La qualificació final serà la suma de les qualificacions parcials obtingudes en virtut dels següents conceptes, descrits en punts i percentatges:

Activitat avaluada	Punts	%
1. Activitats realitzades durant el curs	Fins a 3	30%
2. Examen final	Fins a 7	70%
Total	10	100%

Per aprovar aquesta assignatura les qualificacions parcials esmentades han de ser iguals o superiors a 5 punts (1: activitat formativa no presencial; 2: examen final escrit). A més, és un requisit indispensable superar el control de lectures obligatòries, en el qual cada estudiant respon a qüestions precises relacionades amb les obres llegides i comentades en classe. Superar aquest control (apte/no apte) permetrà realitzar l'examen final escrit.

Les activitats avaluable realitzades durant el curs seran recuperables en la segona convocatòria. Per tal motiu, als estudiants que es presenten a aquesta última, amb suficient antelació, se'ls informará sobre quina activitat(és) deurà(n) realitzar, sempre en cas de no haver superat algun dels requisits previstos en la primera convocatòria.

Al començament de curs el docent informará detalladament l'alumnat de les activitats no presencials previstes, els terminis de lliurament i la seua avaluació.

Com a mitjà per a l'avaluació i la comunicació dels resultats s'utilitzarà l'Aula Virtual.

Tant en l'examen final com en les altres activitats s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta d'ortografia, ortotipografia o expressió comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

BIBLIOGRAFIA

LECTURES OBLIGATÒRIES

1. Gertrudis Gómez de Avellaneda, *Dos mujeres*. En *Antología: novelas y ensayo*, Luis T. González del Valle (ed.). Madrid: Fundación José Antonio de Castro, 2015.
2. Benito Pérez Galdós, *Doña Perfecta*, Ignacio Javier López (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas 2017.
3. Vicente Blasco Ibáñez, *Arroz y tartana*. Madrid: Alianza Editorial, col. Biblioteca Blasco Ibáñez, 2015.
3. Emilia Pardo Bazán. *La tribuna*. Benito Varela Jácome (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas, 2006.
4. Leopoldo Alas, Clarín, *Su único hijo*, Joan Oleza (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas, 1990.
5. Ramón M.^a del Valle Inclán, *Sonata de otoño*, Leda Schiavo (ed.). Madrid: Espasa-Calpe, col. Austral, 1988.

LECTURES RECOMANADES

1. Benito Pérez Galdós, *Fortunata y Jacinta*, Francisco Caudet (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas 2011.
2. Eduardo López Bago, *La prostituta*, Pura Fernández (ed.). Sevilla: Renacimiento, col. Biblioteca de Rescate.
3. Leopoldo Alas, Clarín, *La Regenta*, Joan Oleza (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas, 1991.
4. Pedro Antonio de Alarcón, *El escándalo*, Ignacio Javier López (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas, 2013.
5. Juan Valera, *Pepita Jiménez*, Leonardo Romero (ed.). Madrid: Cátedra, col. Letras Hispánicas, 2006.

Existeixen nombroses edicions d'aquestes novel·les; les primeres, de fet, estan digitalitzades. Es suggereix l'ús de la versió recomanada o, com a mínim, d'una edició crítica de l'obra. Durant el curs s'analitzaran també obres de lectura no obligatòria, complementàries i pertinents per a conèixer la producció del període triat.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA SECUNDÀRIA

Alborg, Juan Luis (1980). *Historia de la literatura española. El romanticismo*. Madrid: Gredos, vol. IV.

- Alonso, Cecilio (2010). *Hacia una literatura nacional 1800-1900*. En J-C Mainer (Dir.), *Historia de la literatura española*. Barcelona: Crítica, vol. 5.
- Alvar, Carlos, José-Carlos Mainer, Rosa Navarro (1997). *Breve historia de la literatura española*. Madrid: Alianza.
- Álvarez Junco, José (2001). *Mater dolorosa: la idea de España en el siglo XIX*. Madrid: Taurus.
- Aubert, Paul (2001). *La novela en España (siglos XIX-XX)*. Madrid: Casa de Velázquez. Disponible en Open Edition Books desde 2017: <http://books.openedition.org/cvz/2623>.
- Beltrán Villalba, Miguel (2010). *Burguesía y liberalismo en la España del siglo XIX: sociología de una dominación de clase*. Granada: Universidad.
- Blanco Aguinaga, Carlos (1997) [1978]. *Juventud del 98*. Barcelona: Crítica.
- (2007). *De Restauración a Restauración (ensayos sobre literatura, historia e ideología)*. Sevilla: Renacimiento.
- Bobes Naves, M.^a del Carmen (1993). *La novela*. Madrid: Síntesis.
- Bonet, Laureano (ed.) (1972). *El Naturalismo*. Barcelona: Península.
- Caballé, Anna (ed.) (2004). *La vida escrita por las mujeres, III: La pluma como espada. Del Romanticismo al Modernismo*. Barcelona: Lumen.
- Carnero, Guillermo (ed.) (1997). *El siglo XIX (I)*. En V. García de la Concha (Dir.). *Historia de la literatura española*, vol. 8. Madrid: Espasa-Calpe.
- G. de Nora, Eugenio (1962). *La novela española contemporánea (1898-1960)*. Madrid: Gredos, 3 vols.
- Gutiérrez Díaz-Bernardo, Esteban (2003). *El cuento español del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Laberinto
- Hauser, Arnold [1951] (1964). *Historia social de la literatura y del arte*. Madrid: Guadarrama.
- Hinterhäuser, Hans [1977] (1980). *Fin de siglo. Figuras y mitos*. Madrid: Taurus.
- Hobbsbawn, Eric [1962] (1978). *Las revoluciones burguesas*. Madrid: Guadarrama, 2 vols.
- Kirpatrick, Susan (1991). *Las románticas*. Madrid: Cátedra.
- Litvak, Lily (1979). *Erotismo fin de siglo*. Barcelona: Bosch.
- [1975] (1980). *Transformación industrial y literatura en España (1895-1905)*. Madrid: Taurus.
- Lissorgues, Yvan (ed.) (1988). *Realismo y Naturalismo en España en la segunda mitad del siglo XIX*. Barcelona: Anthropos.
- López Morillas, Juan (1972). *Hacia el 98: literatura, sociedad, ideología*. Barcelona: Ariel.
- (1973). *Krausismo: estética y literatura*. Barcelona: Labor.
- Llorens, Vicente (1978). *El romanticismo español*. Madrid: Castalia.

- Magnien, Brigitte (ed.) (1995). *Hacia una literatura del pueblo: del folletín a la novela*. Barcelona: Anthropos.
- Mainer, José-Carlos [1979] (2025). *La Edad de Plata (1902-1939). Ensayo de interpretación de un proceso cultural*. Madrid: Taurus.
- (2010). *Modernidad y nacionalismo 1900-1939*. En J.-C. Mainer (Dir.). *Historia de la literatura española*, vol. 6. Barcelona: Crítica.
- Martínez Martín, Jesús A. (Dir.) (2001). *Historia de la edición española (1836-1936)*. Madrid: Marcial Pons.
- (2009). *Vivir de la pluma. La profesionalización del escritor, 1836-1936*. Madrid: Marcial Pons.
- Montesinos, José Fernández [1955] (1972). *Introducción a una historia de la novela en España en el siglo XIX*. Madrid: Castalia.
- [1960] (1973). *Costumbrismo y novela*. Madrid: Castalia.
- Navarro Durán, Rosa (ed.) (1995). *El Siglo XIX. Historia de la literatura española*. J. Canavaggio (Dir.), Tomo V. Barcelona: Ariel.
- Oleza, Joan [1976] (1984). *La novela del XIX. Del parto a la crisis de una ideología*. Barcelona: Laia.
- (1998). "El movimiento espiritualista y la novela finisecular". En Leonardo Romero Tobar (ed.). *El siglo XIX, II*, en Víctor García de la Concha (Dir.), *Historia de la literatura española*. Madrid: Espasa-Calpe, pp. 776-794.
- (2012). *Trazas y bazas de la modernidad. Ensayos desde el cambio cultural*. La Plata: Ediciones del lado de acá. Col. Jade, Libro de Autor.
- Pattison, Walter T. (1965). *El naturalismo español*. Madrid: Gredos.
- Pedraza Jiménez, Felipe y Mercedes Rodríguez Cáceres (1981). *Manual de literatura española, Época romántica*, vol. VI. Tafalla: Cénlit.
- (1982). *Manual de literatura española, Época del realismo*, vol. VII. Tafalla: Cénlit.
- (1987). *Manual de literatura española, Generación de Fin de Siglo: Prosistas*, vol. IX. Tafalla: Cénlit.
- (1997). *Las épocas de la literatura española*. Barcelona: Ariel.
- Posada, Adolfo (1981). *Breve historia del krausismo español*. Oviedo: Universidad.
- Praz, Mario [1930] (2007). *La carne, la muerte y el diablo en la literatura romántica*. Barcelona: Acanalado.
- Rodríguez, Juan Carlos (1990). *Teoría e historia de la producción literaria. Las primeras literaturas burguesas*. Madrid: Akal.
- Rodríguez Puértolas, Julio (1999). *El Desastre en sus textos. La crisis del 98 vista por los escritores coetáneos*. Madrid: Akal.
- Romero Tobar, Leonardo (1976). *La novela popular española en el siglo XIX*. Barcelona: Ariel.
- (1994). *Panorama crítico del Romanticismo español*. Madrid: Castalia.

— (ed.) (1998). *El siglo XIX (II)*. En V. García de la Concha (Dir.). *Historia de la literatura española*, vol. 9. Madrid: Espasa-Calpe.

— (2003). *La novela regeneracionista en la última década del siglo*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. 2003. <http://www.biblioteca.org.ar/libros/155419.pdf>.

Rubio Cremades, Enrique (1997). "La novela histórica del Romanticismo español". En Guillermo Carnero (coord.) (1997). *Historia de la Literatura Española. Siglo XIX (I)*, vol. 8. Madrid: Espasa-Calpe, pp. 610-642.

— (2001). *Panorama crítico de la novela realista-naturalista española*. Madrid: Castalia, 2001.

Sáez, Begoña (2004). *Las sombras del modernismo. Una aproximación al Decadentismo en España*. Valencia: Institut Alfons el Magnànim.

Sánchez Llama, Íñigo (2000). *Galería de escritoras isabelinas: la prensa periódica entre 1833 y 1895*. Madrid: Cátedra, Universitat de València, Instituto de la Mujer.

Seoane, Mari Cruz (1983): *Historia del periodismo en España, II. El siglo XIX*. Madrid: Alianza Editorial.

Serrano, Carlos y Salaün, Serge (1991). *1900 en España*. Madrid: Espasa-Universidad.

Shaw, Donald L. [1978] (1983). *Historia de la literatura española. El siglo XIX*, vol. 5. Barcelona: Ariel.

Tuñón de Lara, Manuel (1960). *La España del siglo XIX*. Barcelona: Laia, 2 vols.

— [1974] (2018). *Medio siglo de cultura española (1885-1936)*. Pamplona: Urgoiti editores.

Vilar, Pierre [1974] (2008). *Historia de España*. Barcelona: Crítica.

Zavala, Iris M. (coord.) (1982). *Romanticismo y realismo*. En F. Rico (Dir.). *Historia y crítica de la literatura española*, vol. 5. Barcelona: Crítica.

— (coord.) (1994). *Romanticismo y realismo*. En F. Rico (Dir.). *Historia y crítica de la literatura española*, vol. 5/1. Primer suplemento. Barcelona: Crítica.